

การพัฒนากระบวนการจัดการการเงินลานมันชุมชน ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกลไกไตรภาคี เพื่อการเติบโตที่ยั่งยืน กรณีศึกษา ลานมันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่าพระ จังหวัดขอนแก่น

พรเทพินทร์ สุขแสงประสิทธิ์** ปัทมเกสร ราชธานี***

(วันที่รับบทความ: 20 ตุลาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ: 22 พฤศจิกายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 15 ธันวาคม 2565)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการเงิน และเพื่อพัฒนาและทดลองใช้กระบวนการจัดการการเงินของลานมันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่าพระจังหวัดขอนแก่น พื้นที่เป้าหมายที่ศึกษา ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่บ้านหนองแวงสั๊กหลักและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่บ้านห้วยเตย ตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา ประกอบด้วย ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน คณะกรรมการบริหารวิสาหกิจชุมชนและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนชุมชนในพื้นที่ ตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 42 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และการจัดเวทีการประชุม วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมเชิงปฏิบัติการ การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า 1) พื้นที่วิจัยเป็นลานมันที่ดำเนินงานโดยกลุ่มผู้ปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่บ้านหนองแวงสั๊กหลัก มีสมาชิกรวม 38 ราย และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่บ้านห้วยเตยมีสมาชิกรวม 33 ราย จัดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 นับตั้งแต่จดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่ โดยทั้งสองกลุ่มดำเนินงานขับเคลื่อนกิจกรรมสำคัญของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไปด้วยกัน โดยเฉพาะการจัดการห่วงโซ่อุปทานของการปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ ได้แก่ การจัดหาต้นพันธุ์ การบันทึกพื้นที่ปลูก การบำรุงดิน การบริหารจัดการต้นทุนการผลิต การเก็บเกี่ยว การนำผลผลิตมันสำปะหลังสดมาขาย รวมถึงการบริหารลานมันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่าพระ 2) การพัฒนากระบวนการจัดการการเงินลานมันชุมชนผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกลไกไตรภาคีเพื่อการเติบโตที่ยั่งยืน ประกอบด้วย การออกแบบโครงสร้างกลุ่ม การวางระบบจัดเก็บเอกสารการเงิน การประยุกต์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปประเภทตารางคำนวณ และโปรแกรมสำเร็จรูปในการบันทึกการขายการรับซื้อมันที่หน้าลาน โดยผลการทดสอบกระบวนการดังกล่าวช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการการเงินของกลุ่มโดยเฉพาะการติดตามตรวจสอบรายการเงินสดและค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงานของลานมันวิสาหกิจชุมชน

คำสำคัญ : การพัฒนา, กระบวนการจัดการการเงิน, วิสาหกิจชุมชน, กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

* บทความวิจัย แหล่งทุนงบประมาณโครงการด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ในกลุ่ม Basic Research Fund มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

** อาจารย์สาขาการจัดการ, คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตขอนแก่น, Email: porntepin.s1111@gmail.com (ผู้แต่งหลัก)

*** หัวหน้าแผนกงานวิจัยและพัฒนา, สำนักงานวิทยาเขตขอนแก่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตขอนแก่น, Email: pattamakes@gmail.com (ผู้แต่งร่วม)

Development of Financial Management Process for community Cassava Yard through the Process of Knowledge Sharing with Triple Helix Model for Sustainable Growth, a Case Study of Thaphra Community Enterprise Cassava Yard, Khon Kaen Province^{*}

Porntepin Sooksangpranit^{**} Pattamakes Ratchathani^{***}

(Received: October 20, 2022; Revised: November 22, 2022; Accepted: December 15, 2022)

Abstract

The research aims to examine the contexts of financial management in the studied large agricultural community enterprises, to design and develop a financial management system that responds to the demands and needs of the community cassava yard operated under the cooperation between Ban Nongwaengsaklak and Ban Huaytoey agricultural community enterprises, Tha Phra Subdistrict, Khon Kaen Province. The action research approach was applied to outline research activities. The results of the initial analysis were then used as a frame of reference to design and identify the required financial management system. The determined system supports the administration of key activities of Thaphra community cassava yard as well as enhances the processes of management of the two community enterprises holistically. It also enabled both community enterprises to be resilient to change in the management platform and both domestic and international industries in the future. The purposive sampling approach was used to gather 42 samples from members of both large community enterprises. The data were collected by employing in- depth interviews and action research approach and content analysis. The results show that 1) the studied area consists of two community enterprises: the first group with 38 members from Ban Nongwaengsaklak and the second group with 33 members from Ban Huaytoey. Both enterprises were registered as the official community enterprise in 2020 and have collaboratively administrated key activities in regard to cassava agriculture as well as the operation of community cassava yard, 2) the development of financial management processes for community cassava yard based on a triple helix approach includes various dimensions, namely developing a practical organizational chart, setting up the financial document management system, applying the ready-to-use application to serve calculating matrix and manage the collection of accounting and financial data. After a period of process testing, the efficiency of financial management has increased, especially through the aspect of monitoring and controlling cash records and the expenditure of the procedures at the community cassava yard.

Keywords: Development, Financial management system, Community enterprise, Knowledge sharing

^{*} Research Article, the research project was supported by MHEI Basic Research Fund 2021 by Rajamangala University of Technology Isan.

^{**} Rajamangala University of Technology Isan, Khon Kaen Campus Email: porntepin.s1111@gmail.com/ porntepin.so@muti.ac.th

^{***}Head of Research and Development Section, Office of KhonKaen Campus, Rajamangala University of Technology Isan, KhonKaen Campus
Email: pattamakes@gmail.com

บทนำ

การส่งเสริมความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนโดยใช้รูปแบบการรวมกลุ่มของสมาชิกที่อาศัยในชุมชนและจัดตั้งขึ้นเป็นวิสาหกิจชุมชน ถือเป็นแนวทางที่รัฐบาลให้ความสำคัญและกำหนดเป็นนโยบายหลักในการสร้างความเข้มแข็งจากเศรษฐกิจฐานราก โดยหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ในแต่ละส่วนได้ช่วยกันดูแลและร่วมกันพัฒนา สนับสนุนการดำเนินงานของวิสาหกิจอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ แก้ไขปัญหาการว่างงาน และสร้างรายได้ที่ยั่งยืน จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2565) ยึดหลักการพัฒนายั่งยืน และเน้นให้คนศูนย์กลางของการพัฒนา โดยยึดวิสัยทัศน์ ของยุทธศาสตร์ชาติที่ว่า "ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความมั่นคง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง" (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) โดยมีประเด็นในการพัฒนาเพื่อตอบโจทย์สำคัญของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจประเทศ ที่หลากหลาย โดยการพัฒนาวิสาหกิจขนาดย่อย ขนาดเล็กและขนาดกลาง วิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจชุมชน ถือเป็นประเด็นหนึ่งที่ได้รับการส่งเสริม เพื่อเป็นการสร้างโอกาสทางพัฒนามิติด้านการเป็นผู้ประกอบการให้ชุมชน "ผลิตได้และขายเป็น" จากนโยบายดังกล่าว วิสาหกิจชุมชนประเภทต่าง ๆ ได้รับการช่วยเหลือและส่งเสริมในการเตรียมความพร้อมสำหรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจภายในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมด้านเงินทุนในการดำเนินการ การส่งเสริมทักษะที่จำเป็น การกระตุ้นให้เกิดการบริหารจัดการกลุ่มอย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตามพบว่า วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ ประสบปัญหา เรื่องการจัดการภายในองค์กร และขาดความรู้ในมิติของการจัดการแทบจะทุกด้านที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้ประกอบการ (Somswasdi, C., Thongsukhowong, A., & Nakapaksin, S., 2015) การส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวกันของสมาชิกชุมชนยังเป็นไปเพื่อตอบสนองนโยบายของภาครัฐและหน่วยงานท้องถิ่น โดยเฉพาะวิสาหกิจชุมชนด้านการเกษตร ที่ภาครัฐให้ความสำคัญและมีมาตรการที่หลากหลายเพื่อมุ่งให้กลุ่มเกษตรกรในแต่ละพื้นที่สามารถแก้ไขปัญหาของตนเองได้ (ชมภูนุช หุ่นาค และคณะ, 2562) แต่กระนั้นก็ยังไม่สามารถจัดการกับปัญหาของกลุ่มได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งถือเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการยกระดับการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้สามารถแข่งขันได้ในระดับที่สูงขึ้น

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่บ้านหนองแวงสักหลักและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่บ้านห้วยเตย ตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นอีกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านการเกษตรกรรม ที่มีการปลูกมันสำปะหลังเป็นจำนวนมากในพื้นที่รวมกว่า 600 ไร่ และได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ ในเรื่องความรู้ การสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมถึงได้รับทุนสนับสนุนงบประมาณแปลงใหญ่จากกระทรวงในปี

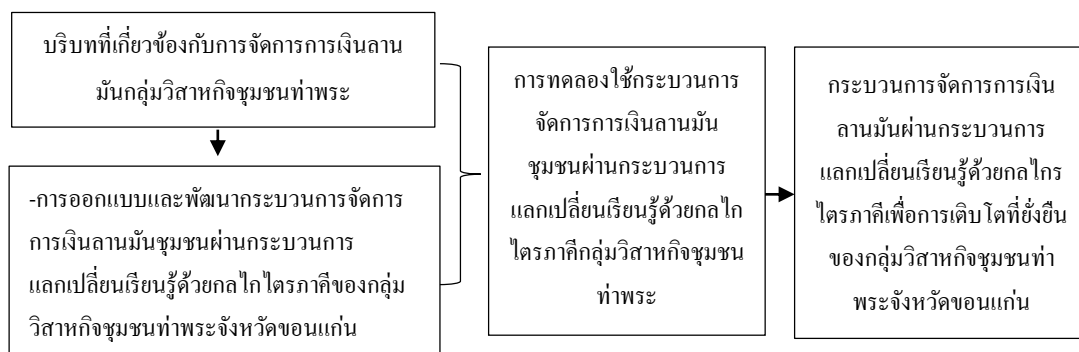
2563 ในส่วนของงบประมาณในสินทรัพย์ของกลุ่มกว่า 6 ล้านบาท เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่การดำเนินงานของลานมันของชุมชน อย่างไรก็ตามกลุ่มวิสาหกิจชุมชนดังกล่าว ยังคงประสบปัญหาด้านการบริหารจัดการภายในกลุ่ม ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะระบบการจัดการการเงินซึ่งมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เนื่องจากกลุ่มยังขาดความพร้อมในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจของลานมันชุมชน เนื่องมาจากสมาชิกของกลุ่มส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจและขาดการพัฒนาทักษะด้านการบริหารจัดการอย่างองค์รวม ซึ่งเป็นอุปสรรคในการยกระดับวิสาหกิจชุมชนสู่การดำเนินงานในรูปแบบนิติบุคคล โครงการวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการการเงินสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตร ที่เหมาะสมกับวิธีการดำเนินงานและศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจฯ ทั้งด้านการบริหารจัดการ แก้ไขปัญหาที่ทางกลุ่มประสบอยู่และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการจัดการการเงินที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ซึ่งเป็นการร่วมกันแลกเปลี่ยนมุมมองระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งผู้วิจัย หน่วยงานภาครัฐ และกลุ่ม โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่เข้ามาช่วยในเรื่องการวางแผน ติดตาม ควบคุม และตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับลานมันชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการการเงินให้แก่กลุ่ม อีกทั้งสามารถวางแผนเพื่อการขยายผลสู่การดำเนินธุรกิจที่พร้อมสำหรับอุตสาหกรรมมันสำปะหลัง ซึ่งถือว่าเป็น 1 ใน 5 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย และอุตสาหกรรมมันสำปะหลังมีแนวโน้มเติบโตดีขึ้น และมีทิศทางการขยายตัวของความต้องการใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ

หากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่บ้านหนองแวงสักหลักและวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่บ้านห้วยเตย สามารถยกระดับความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่มให้มีประสิทธิภาพจะสามารถสนองตอบต่อการพัฒนาต่ออุตสาหกรรมมันสำปะหลังเส้นทางที่สามารถนำไปใช้ต่อยอดเชิงอุตสาหกรรมได้อย่างเต็มที่ยั่งยืนในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการเงินลานมันของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่าพระ จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อพัฒนาและทดลองใช้กระบวนการจัดการการเงินของลานมันชุมชนผ่านกระบวนการเรียนรู้ด้วยกลไกไตรภาคีเพื่อการเติบโตที่ยั่งยืนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่าพระ จังหวัดขอนแก่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) กระบวนการทำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักวิจัย กลุ่มตัวอย่าง และผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ในการระดมความคิด วางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และสะท้อนกลับ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1) กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ที่ศึกษา สำหรับพื้นที่ที่ศึกษาได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่บ้านหนองเวงสัทหลักและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่บ้านห้วยเตย ชุมชนท่าพระ จังหวัดขอนแก่น โดยกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา ประกอบด้วย ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน คณะกรรมการบริหารวิสาหกิจชุมชนและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนชุมชนในพื้นที่ตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 42 ราย

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สำหรับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แนวคำถามในการระดมความคิดเห็น เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสำหรับการออกแบบและพัฒนากระบวนการจัดการการเงินล้านชุมชน ที่ช่วยแก้ปัญหาให้กลุ่มได้

3) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การจัดเวทีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและเจ้าหน้าที่หน่วยงานเกษตรตำบล ผู้ทำหน้าที่ลงเก็บข้อมูล เพื่อเตรียมการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากการจดบันทึก การสัมภาษณ์ ตามแนวทางในการเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์การวิจัย และจดบันทึกข้อมูลร่วมกับการบันทึกเสียง และ

การจัดประชุมเพื่อระดมสมองในขั้นตอนออกแบบกระบวนการจัดการการเงิน และการอบรมเชิงปฏิบัติการ สังกัดการใช้งาน สรุปข้อมูลและรายงานสะท้อนกลับ

4) การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์และผลการประชุม โดยการลำดับเหตุการณ์ เรียงเรียง จำแนกประเภท

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษารับบริหารจัดการการเงินลานมันชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่าพระ จังหวัดขอนแก่น มีดังนี้

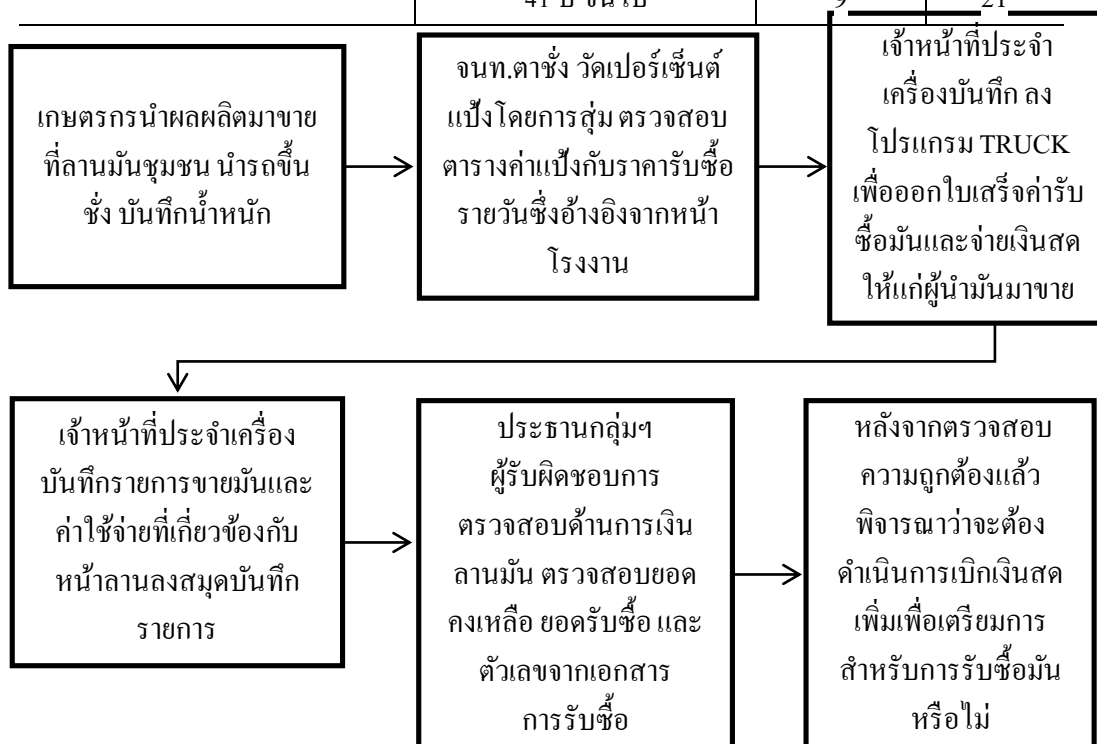
1.1 บริบทการจัดการการเงินลานมันชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่าพระ พบว่า เป็นลานมันที่ดำเนินงานโดย กลุ่มผู้ปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่บ้านหนองแวงสักหลัก มีสมาชิกรวม 38 ราย และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่บ้านห้วยเตย มีสมาชิกรวม 33 ราย (ณ ปี พ.ศ. 2564) จัดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 นับตั้งแต่จดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่ ตามข้อกำหนดของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562) โดยทั้งสองกลุ่มจะดำเนินงานขับเคลื่อนกิจกรรมสำคัญของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไปด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดการห่วงโซ่อุปทานของการปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ ได้แก่ การจัดหาต้นพันธุ์ การบันทึกพื้นที่ปลูก การบำรุงดิน การบริหารจัดการต้นทุนการผลิต การเก็บเกี่ยว การนำผลผลิตมันสำปะหลังสดมาขาย รวมจนถึงการบริหารลานมันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่าพระ เบื้องต้นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งสอง มุ่งเน้นการพัฒนาการปลูกมันสำปะหลังเพื่อจำหน่ายให้แก่โรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลังขนาดใหญ่ในพื้นที่ใกล้เคียงและอยู่ระหว่างการดำเนินการจดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเพื่อเตรียมพร้อมกับการยกระดับสู่การเป็นองค์กรภายใต้แผนพัฒนาด้านการเกษตรแปลงใหญ่ในระดับจังหวัด และเริ่มดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปผลผลิตหัวมันสดเพื่อเพิ่มมูลค่าของมันสำปะหลังในอนาคต พื้นที่ปลูกมันของสมาชิกรวมกันมีมากกว่า 600 ไร่ โดยลักษณะการปลูกมันสำปะหลัง แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การจำแนกลักษณะการปลูกมันสำปะหลัง จำแนกตาม พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ลักษณะพื้นที่ที่ใช้ปลูกและประสบการณ์ในการปลูกมันสำปะหลัง (n=42)

ข้อมูล	การจำแนกข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่การปลูกมันสำปะหลัง	1-10 ไร่	25	60
	11-20 ไร่	10	24
	21-30 ไร่	4	10

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูล	การจำแนกข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
	มากกว่า 31 ไร่	3	7
ลักษณะพื้นที่ ที่ใช้ในการปลูกมันสำปะหลัง	ที่ดินตนเอง	22	52
	เช่าปลูก	17	41
	รับจ้างปลูก	2	5
	อื่น ๆ	1	2
ประสบการณ์ในการปลูกมันสำปะหลัง	1-10 ปี	11	26
	11-20 ปี	4	10
	21-30 ปี	8	19
	31-40 ปี	10	24
	41 ปี ขึ้นไป	9	21

ภาพที่ 2 กระบวนการรับซื้อมันสำปะหลัง ณ ลานมันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่าพระ

1.2 แนวทางในการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่และการบริหารลานมัน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่าพระ โดยสามารถสรุปเป็นประเด็นหลัก ได้ดังนี้

1.2.1 คุณภาพของผลผลิตมันสำปะหลัง ถึงแม้ในพื้นที่ที่มีจำนวนผู้ปลูกมันสำปะหลังเป็นจำนวนมาก แต่ทางกลุ่มยังไม่สามารถควบคุมคุณภาพมันให้ได้มาตรฐานและมีปริมาณแป้งในระดับที่สามารถนำไปขายต่อให้โรงงานรับซื้อมันสำปะหลังในพื้นที่ในราคาสูงได้ พันธุ์ที่สมาชิกเกษตรกรนิยมปลูกและได้รับการส่งเสริม ได้แก่ ระยะเวลา 1 และ เกษตรศาสตร์ 50 ซึ่งจากการระดมสมองในกิจกรรมตามโครงการก็ได้มีการตกลงทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างสมาชิกทุกคนเรื่องการปรับปรุงกระบวนการปลูกมันสำปะหลังให้ได้คุณภาพ และเกษตรกรตำบลได้ให้ข้อมูลเรื่องต้นพันธุ์ กระบวนการปรับปรุงพันธุ์และพัฒนาคุณภาพของผลผลิต เพื่อให้สามารถขายได้ราคาที่สูงขึ้น รวมถึงเพิ่มอำนาจต่อรองกับโรงงานผู้รับซื้อ

1.2.2 ราคารับซื้อ เกษตรกรผู้ปลูกมันต้องการให้ราคารับซื้อมันสูงกว่าที่เป็นอยู่ เพราะรายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นสำหรับการเพาะปลูก อย่างไรก็ตามมันสำปะหลังในตลาดนั้นมักจะถูกกำหนดจากโรงงานผู้รับซื้อและเปอร์เซ็นต์แป้งของหัวมันสำปะหลัง ซึ่งประเด็นนี้เองที่เกษตรกรตำบลได้เชื่อมโยงให้สมาชิกเข้าใจถึงเหตุผลที่จะต้องพยายามรักษาคุณภาพของผลผลิตให้ได้มาตรฐาน ดูแลบำรุงรักษาตลอดระยะเวลาการเพาะปลูก ไปจนถึงวิธีการในการเก็บเกี่ยวซึ่งจะช่วยให้แก้ปัญหาเรื่องปริมาณดินที่ติดมากับหัวมัน ซึ่งจะส่งผลให้ราคารับซื้อที่หน้าโรงงานลดลง และเป็นภาระให้แก่ลานมันวิสาหกิจชุมชนในภาพรวม ซึ่งจากการระดมสมองในกิจกรรมตามโครงการ ประชานกลุ่มและเกษตรกรตำบลจึงเน้นย้ำให้สมาชิกรักษาคุณภาพของผลผลิตให้ได้มาตรฐาน ตั้งแต่การปลูกไปจนถึงการเก็บเกี่ยว ปฏิบัติตามข้อแนะนำของประชานกลุ่ม และเพิ่มความใส่ใจเรื่องการจัดการดินและสิ่งเจือปน ก่อนนำผลผลิตมาขาย ณ ลานมันวิสาหกิจชุมชน

1.2.3 ระบบการจัดการรายการทางการเงินและบัญชี เนื่องจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งสองแห่งเพิ่งเริ่มจัดตั้ง และยังไม่มีการกลุ่มที่ชัดเจน ประชานกลุ่มเป็นผู้ทำหน้าที่จัดการระบบบัญชีและการเงินเองทั้งหมด และระบบที่ใช้อยู่ในปัจจุบันล้ำสมัยไม่สามารถเอื้อต่อการตรวจสอบและควบคุมในเวลาที่ต้องการ ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกกลุ่มโดยเฉพาะด้านความโปร่งใสในการดำเนินงาน กลุ่มยังประสบปัญหาในการติดตามและตรวจสอบตัวเลขทางการเงิน จากการรับซื้อมันในแต่ละรอบ และมักประสบปัญหาขาดทุนจากสาเหตุหลายประการ เช่น น้ำหนักมันสำปะหลังขาดหายไปเมื่อขนส่งถึงหน้าโรงงาน เงินสดที่เบิกจ่ายมาเพื่อรับซื้อมันในแต่ละครั้งไม่เพียงพอและไม่สามารถติดตามตรวจสอบได้ ส่งผลถึงการออกงบการเงินเมื่อถึงระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งเมื่อมีการจดทะเบียนกลุ่มในรูปแบบของนิติบุคคลแล้วจะต้องมีการส่งแบบภาษีเงินได้ พร้อมการตรวจสอบบัญชีจาก

ผู้ตรวจสอบบัญชีที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานทางบัญชี ซึ่งจากการระดมสมองในกิจกรรมตามโครงการ ได้ข้อสรุปคือกลุ่มทั้งสองควรปรับเปลี่ยนระบบการบันทึกข้อมูลการรับซื้อสินค้าสำหรับปีถัดไปที่สามารถตรวจสอบยอดการรับซื้อได้แบบเวลาจริง และออกแบบระบบการบริหารการเงินของกลุ่มที่ได้มาตรฐาน มีความถูกต้องชัดเจน และสามารถเข้าถึงได้โดยคณะกรรมการบริหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่ทั้งสองแห่ง

2. ผลการพัฒนาและทดลองใช้ระบบการจัดการการเงินตามแผนชุมชนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่าพระ จังหวัดขอนแก่น

2.1 ผลการออกแบบและพัฒนากระบวนการจัดการการเงินตามแผนชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่าพระ จังหวัดขอนแก่น โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ปัจจัยภายในจากจุดแข็ง จุดอ่อน และปัจจัยภายนอก จากการศึกษาโอกาส และอุปสรรค ของกลุ่ม และนำมาเชื่อมโยงกับข้อสรุปจากการวิเคราะห์ความต้องการและปัญหาจากกิจกรรมกลุ่ม และเลือกประเด็นที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งสามฝ่ายมีความเห็นว่าจะสามารถเริ่มดำเนินการได้ดังนี้

1) การประสบปัญหาสภาพคล่องเนื่องจากไม่สามารถจัดหาเงินสดมาใช้ในการรับซื้อสินค้าได้เพียงพอและทันกับรอบระยะเวลาที่ผลผลิตหัวมันสำปะหลังในตลาดมีมาก และในบางครั้งจะต้องกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนภายนอก ส่งผลให้เกิดต้นทุนทางการเงินเพิ่มขึ้น

2) การขาดบุคลากรที่มีทักษะในการจัดการการเงินลงบัญชีและดูแลจัดการด้านเงินที่เป็นพนักงานเต็มเวลา ทำให้การจัดการการเงินของกลุ่มเป็นไปอย่างยากลำบาก ส่งผลให้ต้องมีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องที่ใช้เวลานาน เกิดความซ้ำซ้อน และยังส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการบริหารงานของผู้ในกลุ่มถึงการจัดการสินทรัพย์ของกลุ่ม

3) กลุ่มขาดระบบการตรวจสอบตัวเลขทางการเงินที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ จึงไม่สามารถติดตามรายการทางการเงินที่มีปัญหาได้ทันเวลา ส่งผลต่อยอดรายรับ และความสามารถในการทำกำไรจากตามันที่กลุ่มบริหารจัดการอยู่

4) การเข้าร่วมโครงการขอรับเงินสนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่ ปีงบประมาณ 2563 กลุ่มจะต้องเตรียมการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการกลุ่มหลายด้านเพื่อให้เข้าเกณฑ์และข้อกำหนดการรับเงินสนับสนุนจากกระทรวงเกษตรฯ

จากประเด็นข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงกำหนดกิจกรรมการพัฒนากระบวนการจัดการการเงินตามแผนชุมชนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่าพระ และเครื่องมือที่ใช้ดำเนินการ โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกจากความพร้อมของปัจจัยที่กลุ่มมีและสิ่งสนับสนุนที่ได้รับการจัดสรร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การกำหนดโครงสร้างกลุ่มวิสาหกิจทั้งสองแห่ง เพื่อรับบทบาทและหน้าที่ของทุกฝ่ายและเตรียมการเพื่อจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลโดยผ่านกระบวนการระดมสมองและร่วมกันกำหนดแนวทางจัดทำแผนผังโครงสร้างองค์กร ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกเกิดความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของฝ่ายบริหารและร่วมกันขับเคลื่อนกลุ่มตามความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน

2) การจัดทาระบบการบันทึกบัญชีรายวันด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปประเภทตารางคำนวณ (spreadsheet) และสร้างฐานข้อมูลการเงินเพื่อการตัดสินใจ โดยใช้ทักษะที่ผู้รับผิดชอบการจัดการการเงินกลุ่มมีอยู่ และโปรแกรมสำเร็จรูปที่กลุ่มมีอยู่แล้ว

3) การวางระบบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเงิน เพื่อใช้สำหรับระบบการชำระภาษีของกลุ่มในอนาคต ตามหลักเกณฑ์และมาตรฐานทางบัญชี โดยกระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการ และจัดทำคู่มือการจัดการเอกสารการเงิน เพื่อเตรียมการตรวจสอบบัญชีตามมาตรฐาน

4) การใช้งานโปรแกรมสำเร็จรูปด้านการบันทึกข้อมูล ณ จุดรับซื้อ (Point-of-Sale Application; POS) เพื่อการบันทึกการขายการรับซื้อสินค้าประเภทที่สามารถตรวจสอบข้อมูลการจ่ายเงินได้แบบเวลาจริง ซึ่งเป็นระบบที่มีการลงทะเบียนใช้งานผ่านระบบออนไลน์ โดยมีการลงทะเบียนและกำหนดคู่มือใช้งานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการเงินลานมันชุมชน ได้แก่ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่สองแห่ง สมาชิกกลุ่มผู้รับผิดชอบด้านการเงินและบัญชี และคณะผู้วิจัย เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลรายการรับซื้อสินค้าประเภทที่บันทึก ณ หน้าลานมัน

ซึ่งกิจกรรมข้างต้นเริ่มดำเนินการเมื่อเริ่มเปิดรับซื้อสินค้า ระหว่างต้นเดือนธันวาคม ถึงปลายเดือนกุมภาพันธ์ และทดสอบผลว่าระบบดังกล่าวจะส่งผลต่อการจัดการการเงินของลานมันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่าพระที่เชื่อมโยงกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ทั้งสองแห่ง

2.2 ผลการทดลองใช้กระบวนการจัดการการเงินลานมันวิสาหกิจชุมชนท่าพระ

จากผลการศึกษาและทดลองใช้งานกระบวนการจัดการการเงินลานมันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่าพระ จังหวัดขอนแก่น ระหว่างต้นเดือนธันวาคม ถึงปลายเดือนกุมภาพันธ์ ที่ได้จากกิจกรรมระดมสมองและวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ร่วมกันสามฝ่าย โดยจะเก็บข้อมูลผลการดำเนินกิจกรรมจากกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูล จำนวน 42 ราย ได้ข้อสรุป ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การกำหนดโครงสร้างกลุ่มวิสาหกิจ ผู้ดำเนินการ ได้แก่ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่สองแห่ง ซึ่งทำให้สมาชิกโดยเฉพาะคณะกรรมการบริหารและผู้รับผิดชอบงานรับรู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองได้ชัดเจนขึ้น รวมถึงเข้าใจถึงความสำคัญของการสื่อสารและทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างสมาชิกโดยเฉพาะเรื่องระบบการเงินและบัญชีของกลุ่ม

กิจกรรมที่ 2 การจัดทำระบบการบันทึกบัญชีรายวันด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปประเภทตารางคำนวณ ผู้ดำเนินการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ลานมัน/ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่สองแห่ง การนำระบบการบันทึกบัญชีรายวันด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปประเภทตารางคำนวณ และฐานข้อมูลการเงินเพื่อการตัดสินใจเข้ามาใช้ พบว่า บุคลากรที่รับผิดชอบยังต้องฝึกฝนทักษะการใช้งานโปรแกรมสำเร็จรูปประเภทตารางคำนวณ เพื่อการบันทึกรายการทางการเงินให้ชำนาญขึ้น ถึงแม้ผู้ที่ทำหน้าที่บริหารจัดการการเงินจะเคยผ่านการอบรมตามการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องแต่ยังขาดความเข้าใจเรื่องระบบการบันทึกรายการทางการเงินตามกระบวนการทางบัญชีที่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางบัญชี อีกทั้งมีจุดอ่อนเรื่องการขาดแคลนบุคลากรที่จะทำหน้าที่รับผิดชอบด้านการเงินและบัญชีโดยตรง

กิจกรรมที่ 3 การวางระบบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเงิน ผู้ดำเนินการ ได้แก่ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่สองแห่ง จุดอ่อนเรื่องบุคลากรยังส่งผลต่อกิจกรรมการจัดการเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเงิน เนื่องจากผู้ที่รับผิดชอบดำเนินการ ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ทั้งสองแห่ง ซึ่งยังขาดความเข้าใจเรื่องวิธีการที่ถูกต้องในการจัดทำ จัดเก็บและสำรองเอกสารเพื่อการจัดทำบัญชีประเภทต่าง ๆ และหลังจากกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการบัญชีพื้นฐานและการจัดเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็น ผู้ดำเนินการมีความเข้าใจมากขึ้น สามารถจัดเก็บเอกสารได้อย่างครบถ้วนถูกต้อง รวมถึงปรับแก้เอกสารที่ยังมีข้อบกพร่อง และจัดเรียงตามหลักเกณฑ์มาตรฐานทางบัญชี

กิจกรรมที่ 4 การใช้งานโปรแกรมสำเร็จรูปด้านการบันทึกข้อมูล ณ จุดรับซื้อมัน ผู้ดำเนินการ ได้แก่ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่สองแห่ง / เจ้าหน้าที่หน้าลาน/ ผู้วิจัย หลังจากการนำโปรแกรมสำเร็จรูปด้านการบันทึกข้อมูล ณ จุดรับซื้อมันเข้ามาทดลองใช้เป็นเวลา 3 เดือน เพื่อบันทึกรายการรับซื้อมันสำปะหลังควบคู่กับการลงบันทึกในสมุดจดรายการตามกระบวนการเก็บรายการสรุปยอดรับซื้อมันในแต่ละวันจะถูกส่งไปที่โทรศัพท์มือถือของผู้ใช้งานที่ลงทะเบียนไว้รวมถึงสามารถเข้าถึงจากหน้าเว็บไซต์และส่งไฟล์รายการที่ต้องการออกเป็นรูปแบบไฟล์โปรแกรมสำเร็จรูปประเภทตารางคำนวณตามที่ต้องการ ทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกคนได้รับรู้ถึงยอดการจ่ายเงินสดตามเวลาจริง และประธานกลุ่มจะนำรายการนี้ บันทึกลงในระบบบันทึกบัญชีที่ออกแบบไว้ในกิจกรรมที่ 2 ผลการทดสอบการดำเนินงานในกิจกรรมนี้ช่วยให้การตรวจสอบรายการทางการเงินมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้รับผิดชอบการบริหารระบบการเงินลานมันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่าพระสามารถตรวจสอบยอดเงินคงเหลือและยอดเงินสดที่จ่ายเพื่อรับซื้อมันสำปะหลังที่หน้าลานมันในแต่ละวันได้ตลอดเวลาผ่านแอปพลิเคชันในโทรศัพท์มือถือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และสามารถตรวจสอบย้อนกลับไปยังเจ้าหน้าที่หน้าลานรับซื้อมันของชุมชนได้ทันทีในกรณีที่มีข้อสงสัยหรือผู้ตรวจสอบ

คิดว่ามีการใช้จ่ายเงินที่ผิดปกติในแต่ละวัน นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงการใช้งานระบบกับข้อมูลจากโปรแกรม TRUCK ที่ใช้รับซื้อมันที่หน้าลานเพื่อรวบรวมข้อมูลคุณภาพผลผลิตมันของสมาชิกแต่ละคนที่นำมาขายให้แก่ลานของกลุ่ม หลังจากปิดการรับซื้อมัน และประชุมร่วมกันระหว่างผู้ดำเนินการทุกฝ่าย รวมถึงกลุ่มตัวอย่างได้ผลเป็นที่น่าพอใจ โดยเฉพาะประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่สองแห่ง ซึ่งเห็นว่าโปรแกรมที่นำมาทดลองใช้นอกจากจะช่วยให้สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ตามเวลาจริงแล้ว ยังสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบและเจ้าหน้าที่หน้าลาน ทั้งยังสามารถแบ่งปันข้อมูลจากหน้าแอปพลิเคชันในโทรศัพท์มือถือผ่านสื่อออนไลน์ของสมาชิกกลุ่มได้ รวมถึงสืบค้นจากเลขรหัสรายการรับซื้อ ที่เชื่อมโยงเข้ากับระบบบันทึกบัญชีและเอกสารบันทึกรายการทางการเงิน ที่ดำเนินการในกิจกรรมที่ 2 และ 3 ได้เป็นอย่างดี

2.3 ข้อเสนอแนะแนวทางจัดการการเงินลานมันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่าพระ 2 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการปรับปรุงระบบบันทึกรายการทางการเงินและบัญชี

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่ทั้งสองแห่ง ควรรับสมัครเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีเข้ามาปฏิบัติงานแบบเต็มเวลา เพื่อช่วยให้การจัดการด้านการบันทึกรายการทางการเงิน และ มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปประเภทตารางคำนวณ บันทึกรายการทางบัญชีควบคู่กับการลงรายการด้วยสมุดจดบันทึก เพื่อเพิ่มความรวดเร็วด้านการส่งต่อข้อมูลและสรุปรายการทางการเงิน รวมถึงการประยุกต์ใช้โปรแกรม POS Interface ช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการจัดการการเงินลานมันของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งสอง สามารถตรวจสอบข้อมูลยอดการรับซื้อมัน ซึ่งประธานกลุ่มและผู้สนับสนุนกลุ่มจะได้นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มในด้านอื่นต่อไป แต่การใช้งานนั้นอาจจะประสบปัญหาในการใส่ข้อมูลที่หน้าลานรับซื้อ เนื่องจากระบบที่นำมาใช้ไม่ได้ออกแบบมาเพื่อลักษณะธุรกิจที่หน้าลานมันโดยตรง

2) ด้านการวางแผน เพื่อต่อ ยอดการแปรรูปมันสำปะหลังสู่อุตสาหกรรม ตลอดห่วงโซ่คุณค่า

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่ทั้งสองแห่งได้รับเงินทุนสนับสนุนในการพัฒนาระบบการปลูกมันตามห่วงโซ่คุณค่าคั้นน้ำและการจัดสร้างลานมันของกลุ่มแห่งใหม่ ณ บ้านห้วยเตย ในปี พ.ศ. 2564 ประกอบด้วย หั้วรถฟ่งขนส่งมัน พื้นที่ลานมัน และอุปกรณ์สำนักงาน พร้อมระบบจัดการข้อมูลบัญชีกลุ่มและโปรแกรม Express รวมถึงการสนับสนุนเครื่องหันมันเส้น สะท้อนถึงโอกาสในการยกระดับลานมันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่าพระ การนำระบบการจัดการการเงินลานมันเข้ามาใช้ในกิจกรรมทางการเงินของกลุ่ม จะช่วยให้กลุ่มสามารถเพิ่มมูลค่าผลผลิตและก้าวสู่การแข่งขันในอุตสาหกรรมมันสำปะหลังได้ในอนาคต

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการเงินล้านมันของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่าพระ จังหวัดขอนแก่น ที่พบว่า กลุ่มยังไม่มีกำหนดโครงสร้างการบริหารงานและการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน โดยจะมีประธานกลุ่มบริหารงานเป็นหลักและหลายบทบาทหน้าที่ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการจัดการเรื่องการบริหารการเงินได้เต็มที่ ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุมา ลำลี และคณะ (2565) ที่เสนอแนวทางในการจัดการการเงินและบัญชีของกลุ่มให้ได้มาตรฐาน โดยให้สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทุกคนมีส่วนร่วม รวมถึงนำโปรแกรมสำเร็จรูปประเภทตารางคำนวณเข้ามาใช้งานและจะต้องมีการฝึกทักษะด้านการเงินและบัญชีให้แก่สมาชิกจึงจะเกิดการพัฒนาการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ส่วนการจัดการคุณภาพของผลผลิตที่ส่งผลต่อารับซื้อผลผลิตของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ทิพย์วรรณ จันทรา และคณะ (2565) ที่กล่าวว่า การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ด้านการจัดการการผลิตถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กลุ่มสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

2. ผลการพัฒนาและทดลองใช้กระบวนการจัดการการเงินของล้านมันชุมชนผ่านกระบวนการเรียนรู้ด้วยกลไกไตรภาคีเพื่อการเติบโตที่ยั่งยืนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่าพระ จังหวัดขอนแก่น ได้เป็น 3 มิติ ได้แก่ 1) มิติด้านเทคโนโลยี โดยการนำโปรแกรมสำเร็จรูปด้านการบันทึกข้อมูล ณ จุดรับซื้อเข้ามาประยุกต์ใช้ในการบันทึกการขายการรับซื้อมันที่หน้าลานมัน ควบคู่กับโปรแกรมตารางมันที่ติดตั้งไว้ที่หน้าลาน และการเพิ่มแนวทางการบันทึกการขายทางการเงินลงแบบฟอร์มที่ออกแบบเพื่อการใช้งานของกลุ่มฯ 2) มิติด้านการบริหารจัดการ เสนอแนะแนวทางการกำหนดโครงสร้างองค์กรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ทั้งสองแห่งและการจัดการทรัพยากรบุคคลทำงานด้านข้อมูลทางการเงินโดยตรงตามภาระงานที่จะต้องมีการเพิ่มขึ้นเมื่อกลุ่มปรับสถานภาพเป็นนิติบุคคลตามข้อกำหนด และยังเสนอแนะเพื่อรับผิดชอบ 3) มิติด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ลักษณะไตรภาคี ที่ถึงแม้ระบบที่ออกแบบจากงานวิจัยจะช่วยแก้ไขปัญหการจัดการการเงินล้านมันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่าพระได้บางส่วน แต่การพัฒนาการเงินของล้านมันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรขับเคลื่อนด้วยความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องในลักษณะไตรภาคี คือ หน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งสองแห่ง เพื่อประสานความร่วมมือด้านต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่ แนวทางข้างต้น สอดคล้องกับการศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนของนักวิชาการหลายท่าน ไม่ว่าจะเป็น รุจิกาญจน์ สานนท์ และคณะ (2565) ซึ่งสนับสนุนแนวทางการจัดการด้านการเงินที่มีประสิทธิภาพและถือเป็นมิติที่สำคัญของการสร้างศักยภาพทาง

ธุรกิจ และความสามารถในการแข่งขัน รวมถึงเสนอแนะแนวทางสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการส่งเสริมการทำงานของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ จังหวัดนครราชสีมา ในส่วนการให้ความสำคัญกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโดย ปิยะดา พิศาลบุตร (2561) ซึ่งสอดคล้องกับจุดแข็งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยเฉพาะด้านความเป็นผู้นำของประธานกลุ่ม การมีส่วนร่วมของสมาชิก และการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ อีกทั้งการส่งเสริมให้ปรับปรุงกระบวนการทางการเงินและบัญชีอย่างเป็นระบบ มีส่วนในการสร้างความเชื่อมั่นและมั่นคงทางการเงินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ อริสรา ชูมี และคณะ (2564) ซึ่งได้สรุปผลการวิจัยว่าความมั่นคงทางการเงินและคุณภาพรายงานทางการเงินมีผลต่อทัศนคติของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและส่งผลต่อความมั่นคงทางการเงินของกลุ่มอีกด้วย นอกจากนี้การปรับปรุงกระบวนการจัดการการเงินในเรื่องเอกสารทางการเงินและระบบการบันทึกรายการของงบประมาณเงินสดที่สามารถช่วยให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีฐานข้อมูลทางการเงิน เพื่อใช้ในการตัดสินใจและวางแผนให้ด้านธุรกิจเพื่อเพิ่มผลกำไรจากการดำเนินงานอย่างเต็มประสิทธิภาพ และหากพิจารณาในเชิงบริบทของการดำเนินธุรกิจตามนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจตามนั้นสำปะหลังในจังหวัดกำแพงเพชรโดย นพพล จิตรมั่น (2554) ซึ่งเน้นการส่งเสริมปัจจัย 4 ด้าน โดยเฉพาะด้านการบัญชีและการเงินที่เน้นการบริหารเงินทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การนำโปรแกรมสำเร็จรูปด้านการบันทึกข้อมูล จดรับเชื่อมั่น มาเป็นต้นแบบการบันทึกข้อมูลแบบเวลาจริงได้ผลดี แต่ยังมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณในการพัฒนาระบบ ดังนั้น ภาควิชาการศึกษาด้านกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่าพระ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและรองรับกิจกรรมการรับเชื่อมั่นที่หน้าลานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการพัฒนาทักษะของบุคลากรด้านการใช้งานฐานข้อมูลที่เกี่ยวกับการเงิน และผลผลิตมันสำปะหลังของสมาชิก ที่ผู้นำกลุ่มสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมคุณภาพผลผลิตที่ช่วยเพิ่มคุณค่าในเชิงเศรษฐกิจให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง เพื่อยกระดับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่ให้เกิดความยั่งยืนได้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในระยะต่อไป ควรศึกษาการออกแบบระบบการจัดการการเงินสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการออกแบบระบบที่สามารถครอบคลุมงาน

ด้านลานมันที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงการเชื่อมโยงระบบการจัดการการเงินของลานมัน วิสาหกิจชุมชนเข้ากับระบบตั่งห้ทำงานที่กลุ่มเลือกใช้ เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรที่แต่ละกลุ่มมีให้เกิด ประสิทธิภาพ ช่วยแก้ปัญหา และส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขันในอุตสาหกรรมมันสำปะหลังต้นน้ำที่ กำลังเติบโตต่อไป นอกจากนี้ควรศึกษาปัจจัยที่กำหนดทักษะและทัศนคติต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมถึงการพัฒนาให้สัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ครอบคลุมพื้นที่ห่างไกล เพื่อไม่ให้เป็นการอุปสรรคในการใช้งานเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเงินที่ช่วยให้สมาชิกทุกคน สามารถนำไปใช้ควบคู่กับระบบฐานข้อมูลการเงินของลานมัน เพื่อการตัดสินใจด้านการบริหารกลุ่ม วิสาหกิจชุมชน กระทั่งต่อยอดกิจกรรมของกลุ่มสู่การเติบโตของตลาด สามารถแข่งขันเพื่อความยั่งยืน ทางเศรษฐกิจของกลุ่มในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 และ

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2562). สืบค้นเมื่อ 14

พฤศจิกายน 2565, จาก <https://www.doae.go.th/home/>

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2548). วิสาหกิจชุมชน. สืบค้นเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2565, จาก

<https://www.doae.go.th/home/>

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2565). โครงการส่งเสริมเทคโนโลยีดิจิทัลกับวิสาหกิจชุมชน. สืบค้นเมื่อ

15 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://www.dip.go.th/th>

ชมภูษ หนุนนา, สมพร เพื่องจันทร์ และปภาวดี มนตรีวัด. (2562). แนวทางการพัฒนาระบบบัญชีของ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมหาสวัสดิ์ ตำบลศาลายา อำเภูปทุมณฑล จังหวัด นครปฐม. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์, 9(1), 85-97.

ณัฐนิชา ประสาทเขตวิทย์, รุจ ศิริสัตย์ลักษณ์, จุฑาทิพย์ เกลิมผล และมาโนช โพธารณณ์. (2562). ปัจจัย ที่มีผลต่อความต่อเนื่องของวิสาหกิจชุมชนในตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. แก่นเกษตร, 47(ฉบับพิเศษ 1), 441-446.

ณัฐภาณี บัวดี และอดิเรก พันเขียว. (2562). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยในอำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก. วารสารศรี วนาลัยวิจัย, 9(1), 15-24.

ทิพย์วรรณ จันทรา และคณะ. (2565). การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน แบบยั่งยืนของกลุ่มอาชีพในเขตพื้นที่ บ้านดอนโรง ตำบลเขาพระบาท อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 1(1), 1-10.

นาครพรรณ์, 9(4), 418-435.

นงคราญ ไชยมิ่ง. (2564). การพัฒนาประสิทธิภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์จากลำไย จังหวัดลำพูน. *วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*, 12(1), 35-50.

ปิยะดา พิศาลบุตร. (2561). กลยุทธ์การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดปราจีนบุรี. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม (e-jodi)*, 8(1), 105-1120.

รุจิกาญจน์ สานนท์, สุภัทริภา ชันทอ และกรัยสรณ์ ชันทอ. (2565). ศักยภาพการจัดการและกลยุทธ์ทางธุรกิจสู่ความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพร ในอำเภอปากช่องและอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิชาการสังคมศาสตร์เครือข่ายวิจัยประชาชน*, 4(2), 84-96.

วันฉนิ สุคติวิ, ภัทราพร ปุณณะตุง และวารี ศรีสุรพล. (2563). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการวางแผนทางการเงิน สำหรับสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ*, 11(2), 18-34.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2565). กรุงเทพฯ: ประเทศไทย.

อรอุมา ลำลี, กนกนาถ ศรีกาญจน์ และเจษฎา ร่มเย็น. (2565). แนวทางการบริหารจัดการทางการเงิน และพัฒนารูปแบบการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอลำปาง จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารวิชาการเทคโนโลยีการจัดการ*, 3(1), 1-23.

อริสรา ชูมี, ภิวัฒน์ณัฐ เวชวิฐาน และสมพงษ์ ยิ่งเมือง. (2565). ความมั่นคงทางการเงินของ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *Journal of Modern Learning Development*, 6(6), 1-10.

อารง สุทธาศาสตร์และวิภาส ทองสุทธิ. (2563). *ปฏิบัติการวิจัยสังคมศาสตร์มาตรฐานวิทยานิพนธ์และคู่มือวิทยานิพนธ์*. กรุงเทพฯ: อินทกาศ.

อุกฤษฏ์ พรณะ, วีระกิตติ์ เสาร์ม และธนัชชัย สิงห์มาตย์. (2564). รูปแบบการบริหารจัดการและนวัตกรรมเพื่อสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ สู่ความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(10), 148-164.

Kerdpitak, C. (2022). Business performance model of herbal community enterprise in Thailand. *Uncertain Supply Chain Management*, 10(2), 345-352.

Mulyono, A., & Ika, S. R. (2021, March). Empowering Coconut Farmer Community for Poverty Alleviation in Kulon Progo, Yogyakarta: A Study of Triple Helix Model. In The 3rd International Conference on Banking, Accounting, Management and Economics (ICOBAME 2020) (pp. 96-100). Atlantis Press.
